

JANA REJTHAROVÁ

EXKURZE TÝMU V ČESKÉM ROZHLASU

Natáčíme...

Projekt ČRo – připomínka roku 1968

Projekt '68

V noci z 20. na 21. srpna 1968 otevřel Československý rozhlas jednu z nejvýraznějších kapitol své historie. Svobodné vysílání, které přes okupaci země armádami Varšavské smlouvy dokázal provozovat po několik srpnových dní, mělo mimořádný význam. Přesně po 50 letech si rozhlas události srpnové okupace připomněl velkým Projektem '68 a vzpomněl nejen na invazi, ale na celý dramatický rok.

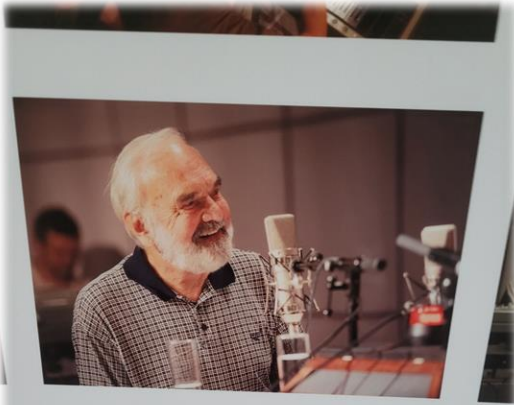
Projekt vyvrcholil třináctihodinovým speciálem Studio '68, ve kterém moderátoři Jan Pokorný a Martin Veselovský spolu s desítkami hostů a redaktorů na místech, kde se před 50 lety změnila republika, připomněli okupaci doslova minutu po minutě. Vše zakončil 21. srpna velký koncert na Václavském náměstí, kde desítky současných zpěváků za doprovodu kapely Petra Maláška a Symfonického orchestru Českého rozhlasu zazpívala největší hity roku 1968.

68

6688

Oldřich Nový v neobvyklé roli režiséra rozhlasové adaptace dvou frašek z pera mistra pěvce norimberského Hanse Sachse z roku 1965. Zatímco mistrové střihu Anně Suchánkové nechybí mosazné antimagnetické nůžky, aby střihy „nelupaly“ — na studiovém magnetofonu Jansen 2K nemohou chybět cigarety „krutého markýze“, kterého si zahrál Nový.

Zajímavosti...

ZAOSTŘENO NA ROZHLAS (1923-1989) S ROZHLASOVÝM OBJEKTIVEM NA VLNÁCH ČASU

Archiv Českého rozhlasu pečuje o více než 230 tisíc hodin zvukových dokumentů. Jeho součástí je však také unikátní fotosbírka, obsahující přes 100 tisíc pozitivů, ale i skleněných a celuloidových negativů, které tvoří její nejcennější část. Některé fotografie jsou dokonce starší než je stoletá historie rozhlasového vysílání. Mnohé z nich jsou jedinečným svědectvím z doby, kdy nebylo možné zvuk ještě zaznamenat. O tom, že rozhlas byl hned od svého vzniku „multimediální“, svědčí nejen množství a kvalita fotografií z doby předválečné, ale i pozornost, jakou věnoval reklamě copy producent prvních animovaných filmů.

Každá z třiatřiceti vystavených fotografií vypráví svůj vlastní mikropříběh. Představí nejen významné pořady, technické přístroje, vysílací studia, umělecká tělesa a osobnosti z rozhlasové historie, ale také klíčové události Československa z let 1923 až 1989. Fotografický obraz, který komunikuje s divákem svou vlastní řečí, ještě rozšiřují připojené QR kódy. Umožní vám zaposlouchat se i do souvisejících archívních zvuků. Pokud by vám to bylo málo, můžete si dohledat další fotografie v právě vydávané obrazové publikaci *Rozhlasy nebo v Cibulkové kalendáři pro pamětníky na jubilejní rok 2023*. Umožní v nejvyšší kvalitě a zvětšení si je můžete vychutnat právě na této výstavě. Naším klíčem při výběru a řazení fotografií proto nebyl jejich vysoký počet, ale vizuální působivost, autentičnost a technická kvalita. Ta nám umožnila z originálních negativů a diazozlůvků zhotovit fotografické zvětšení při zachování co největší rozmanitosti a vědomí souvislosti. Výstava je rozdělena na dvě části: první zachycuje období od roku 1923 a končí v době Protektorátu Čechy a Morava, druhá na něj navazuje právě v okamžiku Prážského povstání v květnu 1945 a končí v 80. letech minulého století.

Vystavované fotografie byly digitalizovány téměř výhradně z originálních negativů a po jejich zrestaurování v Archivu Českého rozhlasu byly zvětšeny tradiční fotochemickou technikou, kterou používali fotografové v době jejich vzniku. Díky tomu lze spatřit fotografie takřka ve všech jejich původních, autentických podobách, ale současně se například dozvědět, jakou část textu si poslechář při svém posledním vnočním projevu v rozhlasě prezidentské Edvarda Beneše, obdivovat elegantní hodinku Adiny Mandlové na klopě či pátat po značce kabrioletu Vlasty Buriana, kterým přijel do rozhlasu na natožení. Fotografie tak slouží jako zdroj historického poznání. Lidé z nich například zjistí, jakou pianistku zrovna hráli v prvním státním vysílacím měřiču v Poštovní nákladní, jakou fotografii měli rozhlasáci vystavenou ve vysílacím studiu na Štěpánův den roku 1937; jaké cigarety rád kouřil Oldřich Nový, nebo kterou část rozhlasové hry *Práskavé vřizovatky* z dubna 1945 zrovna ve studiu expresivně předváděl Otomar Korbelář pod vedením režiséra Jirho Horčíčky. Z této hry se totiž bohužel nedochoval ani zvukový záznam, přesto je restaurované fotografie více než jen nímž svědectvím prchavého okamžiku.

Autofi výstavy: Miloš Novák, Alita Cibulka, Anna Khelevo, Kryštof Parry
Všechny vystavené fotografie jsou součástí fotosbírek Archivu Českého rozhlasu.
Autofi fotografie (kam, kde se je podívat dohledat):
[13] a [14] J. E. Šedý; [18] A. Bmelana; [19], [21] a [22] Oldřich Cati; [20] Vln. Korčák; [23], [24], [27] a [31] Petr Böhmi;
[25] Vilém Heček; [29] Helena Márová; [30] František Tóth; [32] Miloš Chmurek
Další spolupráce: Anna Khelevo, Kryštof Parry, Tomáš Pánek, Kristina Vorobjeja
© 2023
Foto: [logo]

Vysílání Českého rozhlasu považovali nacisté za natolik nebezpečné, že proti jeho budově na Vinohradech neváhali použít své Wunderwaffen. Pamětníci Pražského povstání vzpomínají, že 6. května 1945 v 17:40 zasáhly letecké pumy proudového bombardéru nejprve sousední domy a poté přes vstupní halu (na snímku) „prolétla oknem hudebního odboru ve druhém poschodí“ raketa až do podzemí, odkud se vysílalo. Rozhlas to ale nadlouho neumlčelo.

Více než 20 reportérů po celé Praze. Československo bylo první zahraniční zemí, kterou usměvavý Jurij Gagarin 28. dubna 1961 navštívil. Před 16 dny vystoupal první člověk do vesmíru a ještě téhož dne nahrál Gustav Brom se svým orchestrem v ostravském rozhlasu píseň Pozdrav astronautovi, jež díky rádiu obletěla celou zemi: „Celý svět vyskočil od rozhlasu a zdvihl pohledy nahoru. Dobrý den, majore Gagarine, tak jsme se tedy už dočkali!“

Navzdory úpadku kvality některých pořadů vznikala díky otevřeným režisérům, kteří umožnili rozvíjet své nadání mnoha mladým hercům, i řada zajímavých rozhlasových her, ač výběr témat byl předem omezen. Daniela Kolářová na snímku z 22. května 1984 ve stereofonní rozhlasové adaptaci divadelní hry Žebrácká opera excelovala vedle zkušených bardů jako Josefa Kemra nebo Rudolfa Hrušínského.

Již koncem 50. let natočil Jiří Horčíčka přelomovým způsobem adaptaci Čapkovy Války s mloky, o jejíž převedení na filmové plátno se marně pokoušely osobnosti jako Alfréd Radok nebo duo Kadár – Klos. Zvukový záznam Horčíčkovy inscenace Pražských křížovatek Arnošta Lustiga z dubna 1965 se bohužel nedochoval. Z natáčení s Otomarem Korbelářem je nejen patrné, jak experimentoval s hlasem, ale ze scénáře v jeho ruce se i dozvídáme, že jde o „obraz X., prostřený stůl v jídelně hotelu...“

Nadcházející normalizace postihla i rozhlas. Personální čistky, cenzura, ale i nástup stereofonního vysílání, nebo rozdělení Československého rozhlasu. Ten slovenský vysílal jeden z nejposlouchanějších pořadů Pozor, zákruta! pro motoristy se zahraniční hudbou i nezapomenutelnou znělkou. Na snímku z 19. května 1982 jsou zleva vedoucí redakce Ladislav Brat s redaktorem Bohušem Piatkem a s mistrem podniku Drutechna, Štěfanem Bartíškem.

DNE 18. KVĚTNA 1923 VE 20.15 HOD.
BYLO VE STANU POSTAVENÉM NA TOMTO MÍSTĚ
ZAHÁJENO PRAVIDELNÉ VYSÍLÁNÍ
ČESKOSLOVENSKÉHO ROZHLASU

Ocenění...

